

N:o 42.

Af herr **Ljungberg**, om *ändring af 52 § i legostadgan.*

Genom de lagbestämmelser, som af mig blifvit i särskild motion föreslagna att tilläggas 23 och 24 §§ i 15 kap. strafflagen, skulle mycket vinnas för afböjande af onödiga och blott genom uppviglare tillkomna strejker; men, såsom jag redan i nämnda motion anmärkt, gifves det arbetsinställelser, genom hvilka ett helt samhälles ekonomiska välfärd och sundhetstillstånd äfventyras, och fråga kan vara, och har äfven till och med inom vår radikala press blifvit väckt, huruvida icke samhället borde med lagstiftningens hjälp sätta sig i säkerhet för så farliga stämplingar. Vår lag saknar icke exempel på lagbestämmelser mot den enskildes godtycke eller egennytta, när det gäller allmän välfärd. Men om det fall, som förekommer i kap. 15 § 4 byggningsbalken, att om någon, vid uppbåd till skogseld, kommer för sent eller träder från sitt arbete och ställe förr än hemlof gifves, är väl förtjent af straff (här dock alltför ringa), borde väl en strejk af brandcorpsens eller vattenledningsverkets, renhållningsväsendets och andra sådana för ett samhälles sundhet och välfärd nödvändiga arbetare vara lika straffvärd och beläggas med böter eller fängelse. Då under tjenstetiden tjenare ej eger afvika förr än tiden är ute, torde väl äfven för arbetare, som med kännedom om sina pligter och sitt ansvar antagit plats vid förenämnda inrättningar, den kontraherade arbetstiden böra gälla utan afbrott.

Då det visat sig, att icke ens anställandet såsom *lagstadde tjenare* kunnat hindra arbetare vid inrättning af ofvannämnda beskaffenhet att inställa arbetet, helst vederbörande domstol af uttrycket i legostadgans

6:e §, att husbonde åligger »tjenstehjon med försvarligt underhåll och tjenligt husrum förse», tagit sig anledning att förklara lagstadde arbetare, som ej äro i husbondes kost och bostad, icke kunna betraktas som husbondens tjenare, torde, om ej en sådan förklaring skall lemnas öfver detta stadgande, att med dessa ord icke afses någon pligt att lemna kost och bostad, der öfverenskommen ersättning därför lemnas, det tillägg böra göras vid 1 mom. i 52 § legostadgan efter orden »Afviker tjenstehjon — — — miste halfva lönen och gälde skadan»: »Samma lag vare för arbetare, kontraktsevenligt anstälde vid inrättningar, sådana som brandcorps, vattenledningsverk, renhållningsväsende och liknande verk».

I det jag öfverlemnar detta förslag till Riksdagens och i första rummet lagutskottets behjertande, hvarvid det formella i ämnet lätteligen torde, der så anses nödigt, af samma utskott omredigeras, torde jag blott behöfva påminna om den stora strejken i Stockholm i juli 1896, för att visa, hvilken hotande fara för ett helt stort samhälle, vissa, ingalunda af nöd, utan af okynne, framkallade strejker kunna medföra. Det hände nemligen, sedan arbetarne vid Löfsta nedlagt arbetet och renhållningskarlar från staden blifvit dit utskickade, att dessa vägrade att arbeta, och då de på den grund afskedades, hotade arbetarne vid gasverket, renhållningen och vattenledningen samt gatstensättarne att nedlägga allt arbete, om ej de afskedade arbetarne återupptoges. Faran afböjdes för denna gång genom en kompromiss; men blott en vapenhvila lär ha inträdt.

Det torde äfven tillåtas mig att hemställa, huruvida icke lagstiftningen borde hafva sin uppmärksamhet rigtad på nödvändigheten att *begränsa tiden* för en arbetsinställeses fortvaro, då en sådan vanligen just genom sin långvarighet medför så oerhörda förluster för både näringarne och arbetarne.

Det är mig icke bekant, hvad den i mer än 11 månader fortgående strejken bland 8 à 900 arbetare i Norbergs bergslag kostade dem, men jag har sett uppgifvet, att en betydligt kortare strejk i Köpenhamn, år 1895, bland 400 sjömän medförde för dem en förlust af 50—60,000 kronor; och af en tryckt berättelse om de arbetsinställelser, som år 1883 (det stora strejkåret) egde rum i New-York, inhemtas, att de 44,950 personer af olika yrken, som under det året instält arbetet, hade förlorat 366,150 arbetsdagar till ett aflöningsvärde af 125,000 £:d st. (omkring 2,250,000 kr.); hvartill komma de ofantliga förluster, arbetsgifvarne lidit.

Jag får därför hemställa, att 1 mom. i 52 § legostadgan må erhålla följande lydelse:

»Afviker tjenstehjon ur tjenst förr än tjenstetid ute är eller det redo för sig gjort, hafve husbonde våld att hemta det åter, som i 45 § sägs; och blifve tjenstehjon i tjensten till flyttningsdag eller kontrakts-*tidens slut* samt miste halfva den betingade lönen och gälde skadan. *Samma lag vare för arbetare, kontraktsenligt anstälde vid allmänna inrättningar, sådana som brandcorps, vattenledningsverk, renhållningsväsende och liknande verk*».

Stockholm i januari 1897.

C. E. Ljungberg.